

Kohtuasi 356/85

[...]

Veini ja õlle maksustamine

[...]

EUROOPA KOHTU OTSUS

9. juuli 1987*

Kohtuasjas 356/85,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: peaõigusnõunik Henri Étienne, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o komisjoni õigustalituse ametnik Georges Kremlis, bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

hageja,

keda toetab:

Prantsuse Vabariik, esindaja: Gilbert Guillaume, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, Prantsuse Vabariigi suursaatkond, 9 Boulevard Prince-Henri,

menetlusse astuja,

versus

Belgia Kuningriik, mida esindab välisminister (esindajad: välisasjade, väliskaubanduse ja arengukoostöö ministeeriumi direktor Robert Hoebaer, keda abistab rahandusministeeriumi nõunik Jacques Delbeke), kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, Belgia Kuningriigi suursaatkond, 4 rue des Girondins,

kostja,

mille esemeks on nõue tuvastada, et kohaldades värsketest viinamarjadest valmistatud imporditud veinidele kodumaise õllega võrreldes kõrgema määraga käibemaksu, on Belgia Kuningriik jätnud täitmata oma kohustused EMÜ asutamislepingu artikli 95 alusel,

EUROOPA KOHUS,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

koosseisus: president A. J. Mackenzie Stuart, kodade esimehed T. F. O'Higgins ja F. Schockweiler, kohtunikud G. Bosco, O. Due, U. Everling, K. Bahlmann, R. Joliet ja J. C. Moitinho de Almeida,

kohtujurist: J. L. da Cruz Vilaça,

kohtusekretär: ametnik B. Pastor,

arvestades kohtuistungi ettekannet ja 17. detsembril 1986 toimunud suulist arutelu,

olles kuulanud 26. veebruari 1987. aasta kohtuistungil ära kohtujuristi arvamuse,

on teinud järgmise

otsuse

1. Euroopa Kohtu kantseleisse 19. novembril 1985 esitatud hagiavaldusega algatas Euroopa Ühenduste Komisjon EMÜ asutamislepingu artikli 169 alusel Euroopa Kohtus hagimenetluse, mille esemeks on nõue tuvastada, et kohaldades värsketest viinamarjadest valmistatud imporditud veinile kodumaise õllega võrreldes kõrgema määraga käibemaksu, on Belgia Kuningriik jätnud täitmata oma kohustused EMÜ asutamislepingu artikli 95 alusel.

2. Prantsuse Vabariigi taotlus astuda komisjoni nõuete toetuseks menetlusse rahuldati 29. aprilli 1986. aasta määrusega.

3. Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest ilmneb, et alates 1. jaanuarist 1983 kehtivate Belgia õigusaktide kohaselt kohaldatakse teatud olmetarbimiseks mõeldud jookidele, muu hulgas värsketest viinamarjadest valmistatud veinidele 25%-list käibemaksu. Samas kohaldatakse olmetarbimiseks mõeldud õlle suhtes 19%-list käibemaksu. Kuna Belgias ei valmistata veini, küll aga märkimisväärses koguses õlut, ilmneb, et suurem maksukoormus langeb tootele, mille sisenõudlus rahuldatakse peaaegu täielikult impordi arvelt, samas kui Belgias märkimisväärses kogustes valmistatava tootele saab osaks väiksem maksukoormus.

4. Kõnealuste Belgia õigusaktide üksikasjalikum kirjeldus, menetluse käik ning menetlusosaliste väited ja argumendid on toodud kohtuistungi ettekandes ning neid mainitakse ja käsitletakse käesolevas otsuses edaspidi ainult niivõrd, kui see on vajalik Euroopa Kohtu põhjenduste selgitamiseks.

5. Kuna komisjoni hagiavalduse aluseks on seisukoht, et vein ja õlu on omavahel konkureerivad tooted asutamislepingu artikli 95 teise lõigu tähenduses, mis käsitleb proteksionistlikke siseriiklike makse, tuleb kõigepealt uurida nimetatud sätte kohaldamisala.

6. Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et artikli 95 kui terviku eesmärk on tagada kauba vaba liikumine liikmesriikide vahel tavapärastes

konkurentsitingimustes, kõrvaldades igasuguses vormis kaitse, mis võib kaasa tuua teistest liikmesriikidest pärit kaupadele diskrimineerivate riigimaksude kohaldamise, ning kindlustada kodumaiste ja imporditud toodete konkurentsi silmas pidades siseriikliku maksustamise täielik neutraalsus.

7. Selles kontekstis on artikli 95 teise lõigu kitsapiirilisem eesmärk välistada igasugune maksustamisest tulenev kaudne proteksionism, mis mõjutab imporditud tooteid, mis – olemata artikli 95 esimese lõigu mõistes sarnased kodumaiste toodetega – siiski konkureerivad mõnede kodumaiste toodetega, isegi kui see konkurents on ainult osaline, kaudne või potentsiaalne.

8. Menetlusosalised on eriarvamusel nende kriteeriumite Belgia kõnealustele õigusaktidele kohaldamise osas. Menetlusosaliste eriarvamusel on seotud veini ja õlle konkureerimise ulatusega ning küsimusega, kas kõnealused maksusätted on olemuslikult proteksionistlikud.

Veini ja õlle omavaheline konkurents

9. Veini ja õlle omavahelise konkurentsi osas on komisjon seisukohal, et kõik värsketest viinamarjadest valmistatud veinid konkureerivad õllega asutamislepingu artikli 95 teise lõigu tähenduses. Belgia valitsus väidab aga, et arvestades veinide märkimisväärseid kvaliteedi- ja hinnaerinevusi, konkureerivad õllega ainult lahjad ja odavad veinid.

10. Oma 27. veebruari 1980. aasta ja 12. juuli 1983. aasta otsustes (kohtuasi 170/78: komisjon v. Ühendkuningriik, EKL 1980, lk 417 ja EKL 1983, lk 2265) märkis Euroopa Kohus, et vein ja õlu sobivad teatud määral samasuguste vajaduste rahuldamiseks, mistõttu tuleb mõelda, et vein ja õlu võivad üksteist teatud määral asendada. Neis otsustes osutas Euroopa Kohus selgelt, et arvestades veinide märkimisväärseid kvaliteedierinevusi ja neist johtuvaid hinnaerinevusi, tuleb õlle kui populaarse ja laialdaselt tarbitava joogi ning veini vahelise konkurentsisuhte määratlemisel aluseks võtta avalikkusele kõige kättesaadavamad veinisordid, mis on laias laastus ka kõige lahjemad ja odavamad veinisordid, ning et maksuvõrdluste tegemisel tuleb lähtuda samast alusest.

11. Ka käesoleval juhul tuleb lähtuda neist kaalutlustest, kuna Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest ei ilmne mingeid Belgia turule ainuomaseid tunnuseid, mis õigustaksid teistsuguse lähenemisviisi kasutamist. Seega on ainult tavaliseks tarbimiseks mõeldud ja üldreeglina ka odavatel veinidel piisavalt ühiseid omadusi õllega, et nende näol võiks tarbija jaoks olla tegemist alternatiivse valikuga ja et neid võiks seetõttu pidada õllega konkureerivateks toodeteks asutamislepingu artikli 95 teise lõigu tähenduses.

Maksusüsteemi proteksionistlik olemus

12. Seoses küsimusega, kas kõnealune maksusüsteem on olemuslikult proteksionistlik või mitte, on komisjon ja Prantsuse valitsus seisukohal, et kui kahe toote vaheline konkurents on kindlaks tehtud, on igasugused erinevused maksumäärades, mida kohaldatakse sama hindamisaluse – käesoleval juhul väärtuse – suhtes, vastuolus asutamislepingu artikli 95

teise lõiguga ning puudub vajadus võtta arvesse ka nende maksumäärade erinevuste mõju jaehindadele ja seega ka tarbijaeelistustele.

13. Belgia valitsus väidab aga, et erinevalt artikli 95 esimese lõigu kohaldumisest on artikli 95 teise lõigu kohaldamiseks vajalik veel ühe eeltingimuse täitumine, mis seisneb selles, et maksukoormuse erinevus avaldab proteksionistlikku mõju kodumaiste toodete kasuks. Seetõttu tuleb uurida kõnealuse maksu võimalikku majanduslikku mõju.

14. Oma 27. veebruari 1980. aasta otsuses (kohtuasi 168/78: komisjon v. Prantsusmaa, EKL 1980, lk 347) märkis Euroopa Kohus, et kui artikli 95 esimeses lõigus viidatud kriteeriumiks on maksukoormuste võrdlus kas maksumäärade, hindamisaluste või muude üksikasjalike kohaldamiseskirjade alusel, siis sama artikli teise lõigu kohaldamisel asjaomaste toodete piisavalt täpse võrdlemise keerukuse tõttu võetakse selle lõigu puhul aluseks üldisem kriteerium, nimelt siseriikliku maksusüsteemi proteksionistlik olemus.

15. Eeltoodust tuleneb, et teatud maksu vastavust artikli 95 teisele lõigule tuleb hinnata mõju alusel, mida see maks avaldab asjaomaste toodete vahelisele konkurentsisuhtele. Seega tuleb esmalt teha kindlaks, kas kõnealune maks võib kõnealusel turul vähendada imporditud toodete potentsiaalset tarbimist võrreldes konkureerivate kodumaiste toodete tarbimisega.

16. Seega ei saa proteksionistliku mõju tegeliku ulatuse hindamisel jätta tähelepanuta õlle ja õllega konkureeriva veini müügihindade erinevusi. Belgia valitsus on teatanud, et ühe liitri õlle hind koos käibemaksuga on keskmiselt 29,75 Belgia franki, samas kui tavalise veini ühe liitri hind on ligikaudu 125 Belgia franki ehk neli korda kõrgem, mistõttu hinnaerinevus ühe liitri õlle ja veini puhul moodustab 95,25 Belgia franki. Belgia valitsuse hinnangul tuleb sellest järeldada, et isegi kui õllele ja veinile kohaldataks ühesugust maksumäära, oleks nende kahe toote hinnavahe sellegipoolest märkimisväärne; erinevuse vähenemine oleks nii tühine, et see ei saaks mõjutada tarbijaeelistusi.

17. Vastuseks sellele väitele juhtis komisjon tähelepanu asjaolule, et kahes tema poolt nimetatud Belgia ettevõttes müüakse kõige enam tarbitavat veini hinnaga 61 Belgia franki liitri kohta (koos käibemaksuga). Belgia valitsus ei vaidlustanud seda hinda, ent teatas, et talle nende ettevõtete poolt esitatud teabe kohaselt moodustab vähem kui 80 Belgia franki maksvate veinide, sealhulgas viieliitristes plastanumates ja ainult toiduvalmistamisel kasutatavate veinide müük kõigest ligikaudu 15,6% kogu veinimüügist. Belgia valitsuse hinnangul on õigem võrrelda neid veine pigem lauaõllega, mille liitrihind algab 17 Belgia frangist.

18. Nende märkuste põhjal tuleb järeldada, et komisjon ei ole suutnud tõendada, et võrreldava kvaliteediga õlle ja veini hindade erinevus on nii väike, et neile kahele tootele kohaldatavate käibemaksumäärade 6%-line erinevus võiks tarbijakäitumist mõjutada. Seega ei ole komisjon tõendanud, et nimetatud maksumäärade erinevusest tuleneks olmetarbimiseks mõeldud õlut soosiv proteksionistlik mõju.

19. Samuti ei ilmne komisjoni esitatud statistikast, milles võrreldakse õlle ja veini tarbimise tendentse, mingit proteksionistlikku mõju. Komisjon väitis, et õlle tarbimine saavutas Belgias haripunkti 1973. aastal ja on pärast seda aastat järjepidevalt vähenenud.

Teisalt on veinitarbimine viimase 20 aasta jooksul kolmekordistunud. Alates 1980. aastast on veinitarbimise kasv siiski aeglustunud ning peatus 1982. ja 1983. aastal.

20. Ehkki toodud arvudest ilmnevad kõnealuste toodete tarbimise üldised tendentsid, ei saa nende alusel kindlalt otsustada, et kirjeldatud tarbimisharjumuste ja 1977. aastal veini suhtes kehtestatud kõrgema käibemaksumäära vahel eksisteerib põhjuslik seos. Seega ei saa komisjon nendele arvudele tuginedes väita, et veinitarbimise suurenev kasv pidurdus ja lõpuks peatus nimelt seetõttu, et veini suhtes kehtestati kõrgem käibemaksumäär. Lisaks räägib selle väite vastu ka asjaolu, millele viitas Belgia valitsus ja mida komisjon ei vaidlustanud, et aastatel 1978–1983 suurendati õllele kohaldatavat käibemaksumäära kolmel korral ilma, et see oleks keskpika ajavahemiku jooksul avaldanud mingit õlle tarbimist vähendavat mõju veini kasuks.

21. Eeltoodu alusel tuleb järeldada, et komisjon ei ole suutnud tõendada, et kõnealune maksusüsteem oleks olemuslikult proteksionistlik. Seega tuleb komisjoni hagi rahuldamata jätta.

Kohtukulud

22. Kodukorra artikli 69 lõike 2 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud. Kuna Euroopa Ühenduste Komisjon ja tema toetuseks menetluse astunud Prantsuse Vabariik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud neilt solidaarselt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS

otsustab:

1) Jätta hagi rahuldamata.

2) Mõista kohtukulud solidaarselt välja Euroopa Ühenduste Komisjonilt ja Prantsuse Vabariigilt.

Mackenzie Stuart

O'Higgins

Schockweiler

Bosco

Due

Everling

Bahlmann

Joliet Moitinho de Almeida

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 9. juulil 1987. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

P. Heim

A. J. Mackenzie Stuart